

Doporučení k odběrům vzorků materiálu k vyšetření na mor včelího plodu

1) Jaké vzorky je možné vyšetřit na mor včelího plodu

Nejčastěji vyšetřujeme včelí měl, včelí vosk, plodové pláсты a med. Tyto vzorky jsou stěžejní, nejfrekventovanější a dávají nejspolehlivější výsledky.

Kromě výše uvedených čtyř skupin vzorků jsme schopni ve výjimečných případech vyšetřit i další materiály, jako je například mateří kašička, propolis, glycidové zásoby, pylové zásoby, uhynulé včely, stěry z prostředí, případně další materiál. U těchto neobvyklých materiálů je třeba kontaktovat laborator a domluvit se na podrobnostech odběru, balení, množství vzorku, zasílání vzorku a na technických a kapacitních možnostech laboratoře.

2) Jak vzorky správně odebrat, uchovat a odeslat do laboratoře.

2.1. Včelí měl

Včelí měl odebíráme nejlépe do plastových kelímků od jogurtů nebo kelímků z voskovaného papíru, které po naplnění opatříme prodyšným víčkem ze savého papíru, které připevníme pomocí gumičky. Kelímek opatříme štítkem s pořadovým číslem vzorku, jménem, adresou včelaře a identifikací stanoviště včelstev, případně počtem včelstev, která jsou zastoupena ve vzorku. Kelímky vložíme do plastového sáčku a vzorky naskládáme do kartónové krabice a přiložíme seznam vzorků a objednávku/žádanku vyšetření, kterou je třeba kompletně vyplnit.

Alternativně mohou být vzorky odebrány do papírových sáčků (např. sáčků do vysavače), které po umístění vzorku uzavřeme založením jeho okraje a přelepíme samolepícím štítkem a opatříme štítkem s údaji, které byly vyjmenovány u kelímků. Sáčky umístíme rovněž do plastového sáčku a s průvodními dokumenty uložíme do transportní krabice. U letních měl je možno použít odběrových psaníček, které musí obsahovat dostatečné množství materiálu (alespoň 1 čajovou lžičku). Psaníčka s materiálem vložíme do obálky, opatříme výše uvedenými daty a při hromadných odběrech opět umístíme do přepravních krabic s požadovanou dokumentací. Měl nesmí obsahovat mrtvé včely, plísň, škůdce, musí být dobře vysušená.

2.2. Včelí vosk

Včelí vosk nebo mezistěny vkládáme nejlépe do plastového nebo do papírového obalu, který opět vybavíme štítkem s potřebnými údaji a průvodními dokumenty (žádanka/objednávka, případně seznam vzorků).

2.3. Plodové pláсты

Plodové pláсты odesíláme do laboratoře celé, nikoliv jen části, které se deformují a jsou prakticky nepoužitelné. Pláсты balíme do prodyšného papíru (noviny, balící papír). Zabalený plást opatříme štítkem s požadovanými údaji, označení je dobré provést navíc i tužkou na rámkou. Takto zabalený plást navíc vložíme do plastového sáčku. Přiloženou dokumentaci je třeba přiložit v nepropustném obalu, aby nedošlo k jejímu poškození. Podezřelé buňky je možné indikovat ležatou sirkou nebo papírovou šipkou.

2.4. Med

Med je možné dodávat v originálním balení, nebo ve zvláštním nepropustném obalu (skleničce, plastové vzorkovnici). Objem by měl být nejméně 100 g. Vzorkovnici je třeba opatřit opět výše uvedenými údaji a přiložit požadovanou dokumentaci.

2.5. Ostatní materiál

Další, méně obvyklé materiály, jako je mateří kašička, odebíráme do vzorkovnic, jako je tomu u medu. Propolis balíme jako vosk, glycidové zásoby jako plodové plásty, nebo po vykapání jako med. Pyl a uhynulé včely je možno poslat v prodyšných obalech jako je tomu u měli. Stěry z prostředí zasíláme v transportních tubičkách s přepravní půdou a průvodními dokumenty (systém Transbak). I tyto vzorky musí být nezaměnitelně označeny a hromadně vloženy do nepropustného transportního obalu.

Důležitá upozornění:

- 1) Vzorky musí být označeny pořadovými čísly 1,2,3,4,5,... Nelze vzorky označovat písmeny ani kombinací čísel a písmen (1a, 1b, 1c) Takto označené vzorky nelze zařadit do počítačové databáze, je třeba je přecíslovat.
- 2) Číslo vzorků a jejich popisky uvedené na obalu musí přesně sedět s údaji v žádance a seznamu vzorků.
- 3) Vzorky musí být dostatečně velké. Malé množství vzorku nemusí mít správnou vypovídací hodnotu.
- 4) Znehodnocené, vysypané, plesnivé, vlhké vzorky, vzorky se škůdci nelze vyšetřit.
- 5) Vzorky by měly být do laboratoře doručeny neodkladně, pokud možno poslem nebo svozovou linkou. Příjem vzorků na SVÚ Olomouc je možný 24 hodin denně.
- 6) Uchovávání vzorků by mělo být realizováno při pokojové teplotě s výjimkou mateří kašičky, kterou je třeba uchovat při chladničkové teplotě.
- 7) Na SVÚ Olomouc je možné vyšetřovat současně vzorky měli na varroázu a mor včelího plodu, pokud jsou tyto vzorky doručeny v plastových nebo voskovaných kelímcích. Pracovníci SVÚ před vyšetřením individuálních vzorků na varroázu provedou odběr a vytvoření směsných vzorků na mor sami (dle požadavků MKZ).
- 8) Národní referenční laboratoř pro zdraví včel má adresu: Státní veterinární ústav Olomouc, Jakoubka ze Stříbra č.1, Olomouc 779 00. Tel: 585 225 641

Zpracoval: MVDr. Jaroslav Bzdil, Ph.D.